

Voto

We geven het op. Normaal verklaren we iedereen in dit gegeerde hoekje knettergek. Vorig jaar hebben we hier nog een kudde yoghurt genekt. Maar soep, shampoo en kola, dat gaat te ver. Als het maar extreem genoeg is, dan vinden wij het goed. Al twifelen we wel eens. Ook de obscure Pool Warhola deed dat en verrees als Andy Warhol van pag.5 tot 7.

Vrouwen, wat zijn dat? Nooit van gehoord. Hier bij Veto blijktbaar wel. Ze knippen de katjes liever in het donker. Als het licht brandt tenminste. Wij begrijpen dan ook niets van het vrouwelijke bewustzijn en zeker niet aan deze universiteit. Daarom laten wij onze enige vrouwvriendelijke medewerkers aan het woord op pag. 3 en 4.

Acco staat garant voor ontspanning, als u ze tenminste bestelt. Een van de uitvinders van de bestelbon, Hubert Van Slambrouck, vertelt er alles over op pag. 9. Bovendien krijgt u met uw bestelbon ook de kans om verkeerde boekjes te bestellen. Ga snel uw waardebbon halen op pag. 8.

Ben jij één van die lamzakken die nog nooit voor politie of lief is gaan lopen? Dat kan je deze week eens oefenen. Je zal zeker niet de enige zijn, want deze rioolkrant heeft meerdere lezers. Je zal dat 24 uur lang zien en doen rond het plastieke voetbalplein van het Sportkot. Spurt snel door naar Sportraads kuffedeest op pag. 2. en iets hoger op de FrekwentieModulatie.

STUDENTENWEEKBLAD VAN DE LEUVENSE OVERKOEPELENDE KRINGORGANISATIE - JAARGANG 17, 1990-1991, NUMMER 5, MAANDAG 22 OKTOBER 1990

"Grondige vakken" afgevoerd op Rechten

Sorry, geen tijd om les te geven

Het begin van het academiejaar verloopt voor veel studenten in de grootste verwarring. Daar zijn de vrij drastische hervormingen van de universitaire kurrikula - het Plan Dillemans - niet vreemd aan. In verschillende fakulteiten leidde die nieuwe situatie dan ook tot een nogal chaotisch situatie. Daarover kunnen zowat alle studenten meespreken, die geprobeerd hebben om uit de nieuwe kollegeroosters wijs te geraken. Maar het loopt pas echt de spuigaten uit wanneer je bovendien nog het slachtoffer wordt van de willekeur van je profen. Bij Rechten, waar de studenten ook al het plaatsgebrek in de aula's van de KU Leuven aan den lijve ondervonden, krijgt men er nu zo stilaan de buik van vol. Na alle problemen over vakken en aula's, hebben de heren Van Gerven en Van Houtte beslist hun kollege op de derde licentie dit academiejaar gewoon te schrappen.

De studenten van de derde licentie Rechten stellen hun programma samen aan de hand van een paar verplichte vakken en een uitgebreid pakket keuze-kolleges, ondervreemd in een aantal rubrieken waaruit men telkens een paar vakken moet kiezen. Eén van die rubrieken omvat een lijst "Grondige keuze-kolleges", vakken die dieper ingaan op stof die al in de vorige licentiejaren werd gezien. Uit het aanbod van die "Grondige keuze-kolleges" moet men een pakket van ten minste 180 uren samenstellen.

Eén van de populairste van die vakken is de "Grondige studie van het algemeen handels- en economisch

recht" van professor Van Gerven. Meer dan veertig procent van de rechtsstudenten komt immers later als jurist in het bedrijfsleven terecht, en daarvoor is kennis van handels- en economisch recht natuurlijk een vereiste. Bovendien is Van Gerven een jurist met grote faam. Die faam maakt de man ook buiten de academische wereld te gelde. Net als zovele profen combineert hij zijn functie van buitengewoon hoogleraar met andere bezigheden in de advocatuur en magistratuur.

Kort geleden werd Van Gerven benoemd aan het Hof van Justitie in Luxemburg, een job die hem kennelijk belet om zijn leeropdracht nog verder

waar te nemen. Hij kreeg dan ook de toestemming van de fakulteitsraad om zijn vak dit jaar niet te hoeven doceren. In principe kan het vak immers nog altijd gegeven worden door Van Gervens kol-titularis Stuyck. Ware het niet dat die man belast is met een buitenlandse opdracht. Tussendoor vindt Stuyck wél de tijd om twee hoorcolleges te geven op het Center for Advanced Legal Studies (CALS), een Engelstalig elitoprogramma dat voornamelijk voor buitenlandse studenten wordt ingericht. Dergelijke programma's komen het prestige van de eigen fakulteit natuurlijk wel ten goede, maar veel studenten hebben nu de indruk dat hun eigen opleiding daardoor wél eens in de verdrinking kan komen.

Een ander grondig vak dat dit jaar niet gedoceerd wordt is Van Houttes "Grondige studie van het internationaal privaatrecht". Professor Van Houtte heeft dit jaar door de programmahervormingen op de rechtsfakulteit geen les, tenzij dan op de derde licentie. Dat vond hij kennelijk ook niet de moeite waard, en dus besliste Van Houtte op eigen houtje zijn vak maar af te voeren, zonder daarvoor de officiële toestemming van de fakulteit te vragen. Als alternatief raadde hij de studenten aan om het vak van professor Suy te volgen, een vak dat inderdaad verwant is. Volgens de studen-

ten zou Van Houtte de studenten die toch van plan waren om zijn vak te volgen, gewaarschuwd hebben dat de lat dan wel zeer hoog gelegd zal worden. Dat geeft de sfeer op Rechten wel zo'n beetje weer.

Het ongenoegen over dergelijke toestanden zit diep bij de rechtsstudenten. Dat ongenoegen wordt nog vergroet door het feit dat alle vakken over Europees Recht in het Engels worden gedoceerd. Bovendien is men zo al verplicht minstens één kollege van het rijtje van buitenlandse gastprofen te volgen. Of men met die toestand wel helemaal konform is met de eigen regeling van de KU Leuven over anderstalige kolleges, is nog zeer de vraag. Maar vooral voelen de studenten zich de speelbal van profen die gretig kumuleren en het daarbij niet al te nauw

schijnen te nemen met hun verantwoordelijkheid als docent. De studentenraad op fakulteitsraad argumenteerde dan ook dat het niet zomaar kan dat profen hun leeropdracht niet naar behoren waarnemen, omwille van ekstra-akademische snabbels. Niet alleen vindt men het een bedenkelijk precedent, bovendien gaat het, in het geval van Van Gerven, om één van de belangrijkste vakken. En laatstejaarsstudenten zijn natuurlijk niet gediend met een systeem van tweejaarlijkse vakken. De studenten voelen zich lelijk in de kou gezet. Maandag komt er een ekstra Studententraad-Onderwijs voor de derde licentie, om eventuele acties te overwegen. Bij gebrek aan les heeft men daar nu immers ruim de tijd voor.

Stef Wauters

Op kot met de hulp van God

(Foto Leen Van Lindt)

Sinds eind september wordt de deur van de Huisvestingsdienst platgelopen door studenten die in Leuven geen kot meer vinden. Anno 1990 heeft Leuven te kampen met een waar kamertekort. De aanvragen voor studentenkoten stijgen zo snel dat er aan de vraag niet meer voldaan kan worden. De Huisvestingsdienst heeft nu al een wachtlijst van 100 studenten. Nochtans werd al in 1981 gewaarschuwd tegen het te beperkt aantal koten in Leuven.

In 1981 werd immers een tiental dagen voor het begin van het academiejaar duidelijk dat 250 studenten tevergeefs naar een kot zochten. De allereerste bekommernis was dan ook voor deze studenten een onderdak te zoeken. In samenwerking met het rektorat en de technische diensten ging de Huisvestingsdienst toen op zoek naar mogelijkheden binnen de eigendommen van de KU Leuven en daarbuiten. Bij hoogdringendheid werden meerdere eigendommen van de universiteit in de Blijde Inkomststraat, de Bériotstraat en de Naamsestraat ingericht als noodhuisvesting. Een gewezen privee-peda aan de Lepelstraat werd gehuurd en een andere, aan de Justus Lipsiusstraat, werd aangekocht. Maandenlang bracht het beheer van deze kamers een ernstige overlast voor de Huisvestingsdienst met zich mee. Uiteindelijk werden er dan afspraken gemaakt om in de toekomst dergelijke spijtige zaken te voorkomen.

Het hoeft geen betoog dat ook nu weer vooral de buitenlandse studenten - maar ook de buitenlanders in het algemeen - én de studenten met een dunne geldbeugel het slachtoffer zijn van dit tekort aan kamers. De jongste evolutie van vraag en aanbod kan immers niet losgezien worden van de grote stijging van de huurprijzen. De reactie van de universiteit in 1990 is echter heel wat magerder dan in 1981. Dit is voor een deel te wijten aan de evolutie op de immobiliënmarkt. In 1981 was er bijvoorbeeld veel meer leegstand in Leuven dan op dit moment. Maar daarnaast zijn ook de financiële middelen van de sociale sektor en van de universiteit niet meer wat ze geweest zijn. Grootbespaarder Danny Coens zit daar voor iets tussen.

Door studenten en beleidsverantwoordelijken op de Raad voor Studentenvoorzieningen wordt er gepleit voor het voeren van een actieve, meer assertieve en creatieve politiek, zowel naar de priveemarkt toe, als naar uitbreiding van de sociale huisvesting voor studenten. De wet voorziet immers het recht om een derde van het aantal studentenkoten door de sociale sektor te laten uitbaten. De KU Leuven heeft dus recht op zo'n 5000 gesubsidieerde koten. Op dit moment zijn er echter maar goed 2000 van die kamers. De nodige middelen ontbreken immers, wegens besparingen.

volg op pag. 8 ▶

(Foto Leen Van Lindt)

WAAROM NIET PLAN DILLEVROUWS?

Vanaf deze week start Veto met een artikelenreeks over de plaats en de rol van de vrouw aan de universiteit. Aanleiding hiertoe was ondermeer het feit dat er zich de voorbije jaren steeds meer vrouwen aan de KU Leuven inschreven. Hoewel deze evolutie op vele plaatsen positief onthaald werd, laat de opvang ervan vaak te wensen over. In het afgelopen decennium is er op structureel niveau immers nauwelijks wat gebeurd aan de feminisering van de universiteit.

Aan de meeste fakulteiten werd en wordt er nogal onwettig gereageerd op de enorme toevloed aan studentinnen. De bestaande structuren ontstonden immers in een tijd toen de universiteit een mannelijk bedrijf was. Maar ook de studentenbeweging moet zich aanpassen. De naar hedendaagse normen 'machismo' studentieke sfeer in vele studentenmiddens dateert uit de dagen toen er smakelijke moppen over de meisjes in het meisjescentrum gemaakt werden. De doop en de kantussen getuigen daar tegenwoordig nog steeds van.

(Foto Hielke Grootendorst)

De meisjes, die hoofdzakelijk uit de hoogste klassen kwamen, woonden samen op een peda, waar ze na elf uur 's avonds niet meer buiten kwamen.

Momenteel worden de belangrijkste functies aan de unief door mannen uitgeoefend, het onderzoek gaat voorbij aan de vrouwenproblematiek, de studentikoze sfeer is nog lang de wereld niet uit en de meisjes, waarvan er nog steeds veel te weinig uit de lagere klassen komen, wonen meestal apart van de jongens.

In een reeks artikelen zal Veto de vinger op de zere plek leggen. Deze week beginnen we met wat veelzeggend cijfermateriaal over vrouw en unief. We belichten bovendien de vorig jaar opgestarte denkgroep 'Vrouw en Universiteit' en gaan nader in op de rol die de feminisering van de unief kan spelen in de democratisering van het onderwijs. De volgende weken zal Veto heilige macho-huisjes instampen en seksistische evidenties doorprieken. Wie geïnteresseerd is, kan ons altijd contacteren.

Meisjes in Leuven

Vrouwen aan de vaat!

De KU Leuven draagt sinds jaar en dag de vrouw hoog in het vaandel, althans letterlijk. Deze universiteit heeft met de Sedes Sapientiae immers een vrouw als herkenningsteken. Zij is een teken van wijsheid, religieuze inspiratie en van moederschap. Gedurende vijfhonderd jaar was de Sedes Sapientiae bovendien de enige vrouw aan de KU Leuven. Tot 1920 was deze universiteit immers niet toegankelijk voor vrouwen. En tot de jaren zestig waren meisjesstudenten een zeldzaamheid. De laatste jaren echter wordt de meisjesachterstand in versneld tempo opgehaald. In het academiejaar 1989-1990 waren er zelfs meer eerstejaars van het vrouwelijke dan van het mannelijke geslacht: 2056 meisjes tegenover 1944 jongens.

Die meerderheid van vrouwen stelt de universiteit voor een nieuwe uitdaging, vooral omdat slechts een zeer kleine minderheid van de hogere functies door vrouwen uitgevoerd wordt. Dit feit op zich is reeds een probleem. Het brengt echter ook mee dat het academisch kader haast 'natuurlijk' minder voeling heeft met vrouwelijke problematieken: haast alle cursussen worden nu eenmaal door mannen gegeven, alle benoemingscommissies worden bevolkt door mannen, en die benaders van de nieuwe kandidaten met hun criteria. Je kan dus vermoeden dat dit systeem zichzelf nogal bestendigt. Bovendien manifesteert het toenemend aantal meisjes zich niet in elke richting even sterk.

Farmacie

Vrouwen blijven kiezen voor typisch 'vrouwenstudierichtingen'. In het academiejaar '89-'90 koos 59% van de vrouwen voor een opleiding in de humane wetenschappen, 12% voor de eksakte wetenschappen, 3% koos voor een richting binnen toegepaste wetenschappen en 26% voor biomedische wetenschappen. Farmacie is nog steeds koploper als meest vrouwelijke richting met 74,83% meisjes. Daarna volgen Pedagogie en Psychologie (70,46% meisjes), Letteren en Wijsbegeerte (61,52%), Lichamelijke Opleiding (56,61%), Geneeskunde (55%) en Rechten (52,71%). In traditionele 'mannelijke' richtingen als Toegepaste Wetenschappen en kerkelijk recht blijft het aandeel van de meisjes miniem, ondanks de jaarlijkse stijging (respektie-

velijk 13,74% en 7,1%). Binnen Kerkelijk Recht vindt men dus welgeteld één vrouw op veertien studenten.

Wat betreft de bijkomende opleiding kiezen meisjes eerder voor een specialisatie op niet-universitair nivo, zoals talen en informatika. Opmerkelijk is ook dat 64% van de studenten Aggregatie vrouwen zijn. Een onderwijsloopbaan laat de vrouw immers toe zonder al te grote problemen gezin en job te combineren. Kortom, studierichtingen die een algemene vorming geven, 'literaire' richtingen en studierichtingen die voorbereiden op een job in de verzorgingssector vallen nog steeds meer in de smaak bij meisjes dan bij jongens.

Toch staat niet alleen de studiekeuze van de vrouw een volledige emancipatie in de weg. Er spelen ook bepaalde 'sociale remmen' mee. Van meisjes wordt nog steeds veel minder aanvaard dat ze van plan zijn een loopbaan uit te bouwen of, enigszins negatiever geformuleerd, "kariëre maken". Anderzijds heeft men ook de indruk dat meisjesstudenten zelf minder nadrukkelijk kunnen durven opeisen en minder opkomen voor hun eigen loopbaan. Zij aanvaardden meer dan mannen de ondergeschikte positie die hun wordt toebedeeld.

Ondanks de duidelijke feminisering van de studentenpopulatie, blijft het aandeel van de vrouwen in het administratief, wetenschappelijk en academisch personeel aan de KU Leuven bedroevend laag. En dit vooral op het hoogste nivo. Zo is slechts 4% van het academisch personeel vrouw. In concrete

cijfers betekent dit dat van de 363 gewoon hoogleraren er 6 vrouw zijn en van de 249 buitengewoon docenten 16. Het meest sprekende voorbeeld vindt men binnen farmaceutische wetenschappen met 75% studentinnen en geen enkele vrouw in het academisch personeel. Ongewijfeld gaan hier een aantal waardevolle vrouwelijke deskundigen verloren voor de unief. Deze lage aantallen staan in rechtstreeks verband met het feit dat heelwat minder vrouwen dan mannen doktoreren (40% ten opzichte van 60%). Doktoreren gebeurt immers in de meeste gevallen op het tijdstip dat men ook werkt aan de gezinsuitbouw, wat voor de vrouw een reden kan zijn om niet te doktoreren of vroegtijdig af te haken. Deze beperkte duur van het wetenschappelijk mandaat laat immers niet toe dat men tegelijk zwanger is of instaat voor de opvoeding van kinderen. Wanneer men kiest voor deeltijdse arbeid, krijgt men binnen de voorziene periode zijn doktoraat niet af.

Uit een vergelijkend onderzoek tussen de Vlaamse Universiteiten bleek dat de KU Leuven in 1987 het op één na hoogste percentage vrouwelijke eerste-kannars telde (namelijk 50,58%). Frappant is de vergelijking met de VUB, waar slechts 41,55% studentinnen waren. Nochtans schommelde in 1971 het percentage zowel aan de KU Leuven als aan de VUB nog rond de 32%. Dit bewijst dat de enorme stijging van het vrouwelijke studentenaantal vooral in de laatste decennia plaatsgreep. Andere universitaire instellingen sluiten meer aan bij Leuven, met een gemiddelde van 48% meisjes.

Recente studies tonen aan dat tussen de sociale herkomst van meisjes- en jongensstudenten wel degelijk een verschil bestaat. Vooral uit de laagste sociale klasse rekruteert de universiteit minder meisjes dan jongens (17,2% tegenover 20,4%). Over het algemeen kunnen we zelfs spreken van een meer elitaire afkomst van studentinnen.

Marij Preneel
Ria Vandermaesen

Power to the Student

Macintosh Classic

(2 Mb RAM, 1,44 Mb Disk Drive, 40 Mb Hard Disk,
met toetsenbord, muis, HyperCard en RagTime 2)

56.500 BF BTW inbegrepen

(kan ook met afbetaling)

Apple Education Center Leuven

Naamssteenweg 9

3052 Blanden

016/290.390

Denkgroep 'Vrouw en Universiteit'

Vrouwen en kinderen eerst

Tijdens de jaren zeventig groeide het aantal vrouwelijke studenten in gelijke tred met een brede basisbeweging die zich de emancipatie van de vrouw tot doel stelde. De hoop was dus groot dat de universiteit de feminisering van de maatschappij zou kunnen verderzetten. Momenteel blijkt echter dat er nog niet veel ten goede veranderd is. Vrouwen die doktoren haken af 'om te trouwen', studies in verband met vrouwenproblematiek zijn schaars, en voor een te groot aantal meisjes uit de lagere sociale klassen is de drempel naar de universiteit nog steeds te hoog. Tijdens een vorig jaar aan de KU Leuven gehouden zomerweek werd er dan ook vanuit het centrum voor Vrouw en Opvoeding beslist een denkgroep 'Vrouw en Universiteit' op te richten om een dialoog met de bestuursverhouding van de KU Leuven mogelijk te maken. Het uitgangspunt waar ze mee naar het rektorat stappen is echter op zijn minst nogal halfzacht te noemen.

De zomerweek voor vrouwen die eind juni 1989 aan de KUL doorging kwam tot stand dankzij de samenwerking tussen het HIVA en de KAV. De bedoeling was dat deze week een aanzet zou vormen tot specifiek onderzoek over vrouwenproblematiek aan de KUL. Ter voorbereiding van een forumgesprek over het beleid van de unief inzake vrouwen werd op initiatief van het onderzoekscentrum vrouw en opvoeding de 'Denkgroep Vrouw en Universiteit' opgericht.

De denkgroep werd samengesteld uit leden van het academisch, wetenschappelijk en administratief personeel en van het Hoger Instituut van de Arbeid (HIVA). Daarnaast werken ook jaarlijks nieuw verkozen studenten mee. Dat die studenten geen lid zijn van de denkgroep

is wel typerend voor een *paternalistische* houding. De studiedag ging trouwens door op 31 mei, tijdens de blok. Wanneer er door de leden van de denkgroep gepleit wordt om de studenten bij de problematiek te betrekken, moet dat natuurlijk wel enigszins mogelijk gemaakt worden. De voorstellen van de denkgroep naar de studenten toe blijven bovendien zeer vaag. Men pleit voor een open mentaliteit onder de studenten, waarbij ieder voor de eigen kans opkomt en tevens de mogelijkheden van de 'ander' aanvaardt.

Dat er ook een drietal mannen in de denkgroep zitten is begrijpelijk, aangezien de emancipatie van de vrouw niet buiten de mannen om kan gebeuren. Iets zeggen vanuit een kristelijke visie over de aksiologische (waarden-) problematiek

is tot nader order echter nog steeds een voorrecht van de man. De redaktieploeg van de filosofische basistekst bestond immers, in tegenstelling tot de denkgroep zelf, voor de helft uit mannen, in casu twee geestelijken en een leek. De moraaltheologen Schotsmans en Burg-graefe drukten er hun stempel op.

Spelen

Op de studiedag die doorging op 31 mei definieerde de voorzitter van de denkgroep, professor Agnes De Munter, de doelstelling van de denkgroep als volgt: "Inzicht verwerven in het universitaire beleid ten aanzien van de vrouwenproblematiek aan de universiteit en in de samenleving, meer bepaald het doorlichten van de situatie van de vrouw aan de universiteit en de mogelijkheid van de universiteit naar de samenleving toe om de vrouwenemancipatie te bevorderen." Daartoe dient duidelijk gemaakt welke inhoud er gegeven moet worden aan 'de vrouwenproblematiek' en wat men bedoelt met 'vrouwenemancipatie'.

Momenteel bestaat ongeveer de helft van de studentpopulatie uit vrouwen. Het problematische in de situatie van de vrouw aan de universiteit ligt in het feit dat studentinnen zich in hun studiekeuze nog steeds laten leiden door traditionele rollenpatronen, dat het aandeel van de vrouwen in het personeel van de KU Leuven zeer beperkt blijft en dat het wetenschappelijk onderzoek gaande naar de plaats van de vrouw in de maatschappij beter dient gekoördineerd te worden.

In haar spreken over de vrouw streeft de denkgroep naar een syntesevisie, die de verbondenheid van mens en wereld benadrukt. Een reflectie over het vrouwelijke moet gebeuren vanuit verschillende invalshoeken die elkaar aanvullen. Via enkele momentopnamen uit de geschiedenis van het feminisme, komt de denkgroep tot de formulering van haar antropologische visie op de rol van mannen en vrouwen in onze samenleving. De zelfstandigheidseis heeft altijd tot een van de belangrijkste streefdoelen van vrouwen behoord, maar het is pas tijdens de Franse revolutie dat de gelijkheid van vrouwen tot een aktiemetaf werd gemaakt.

Vanaf de tweede helft van de 19e eeuw ontstond de eerste feministische beweging: de Suffragettes wiens voorname eis het vrouwenkiezersrecht was. Dit soort feminisme was erop gericht de achtergestelde vrouw aan de man gelijk te stellen. In de jaren 60 kwam er een tweede emancipatiegolf. De vrouw wilde in haar bevrijdingsstrijd vooral zichzelf blijven. In die jaren ontstond er een enorm vrouwbewustzijn gekenmerkt door lesbische tendenzen, vrouwenjournals, vrouwenpraatgroepen en meer van zulks. De vrouw was niet langer de gelijke van de man maar juist in alle opzichten anders. Vandaar het gevaar voor een omgekeerd seksisme. Naderhand ontstonden er binnen de vrouwenbeweging zelf geschillen omtrent de te volgen strategie in de emancipatiestrijd. De vrouwenbeweging versplinterde.

Vandaag heeft men stilaan de eenzijdigheid van de twee vermelde strekkingen ingezien en wordt vooral de uniciteit van elke vrouw afzonderlijk benadrukt. We zien hier en daar de term postfeminisme opduiken die suggereert dat het feminisme van de tweede emancipatiegolf achterhaald is. De denkgroep 'Vrouw en Universiteit' denkt de relatie tussen man en vrouw in termen van

verbondenheid en verantwoordelijkheid, in het spoor van Levinas. 'De ander is niet mijn gelijke, maar wel degene die mijn bestaan verontrouwt, die mij verantwoordelijk stelt voor wat ik verzuim'. De mensheid denken vanuit de ander sluit volgens de denkgroep elke verheerlijking van het eigen geslacht uit.

Kindjes

De denkgroep heeft een aantal knelpunten op een rij gezet die de gelijkheid tussen mannen en vrouwen aan de unief in de weg staan. Ondanks de toename van het aantal vrouwelijke studenten blijft hun aandeel in het wetenschappelijk en academisch personeel zeer laag. Hetzelfde verschijnsel vindt men terug bij het administratief personeel. In haar onderwijsopdracht schiet de universiteit tekort waar het de aansluiting van de kolleges betreft bij de leefwereld van de vrouw. Op het vlak van maatschappelijk dienstbetoon blijkt dat de unief weinig infrastructuur heeft waar individuen of groeperingen met problemen inzake man-vrouwverhoudingen terecht kunnen.

Om de combinatie tussen ouderschap en personeelslid aan de unief mogelijk te maken, pleit de werkgroep voor het werken van het nadelig statuut van deeltijdse arbeid. Ook wat de kinderopvang betreft bestaan er veel problemen. Er zijn zeer lange wachtlijsten, er bestaat geen opvang voor kinderen van ouders die op onregelmatige uren werken en ook 's nachts en in het weekeinde is er geen mogelijkheid tot kinderopvang. Wat de studenten betreft kan de universiteit stimuleren naar meisjes toe in te bouwen door bijvoorbeeld vrouwen in het personeelskorps 'als modelfiguren te laten functioneren'.

In haar structurele voorstellen blijft de denkgroep zeer vaag waar het gaat om specifieke tegemoetkoming aan vrouwelijke studenten en het vrouwelijke administratief personeel. Over het inbouwen van de emancipatiegedachte in het lessenpakket en het onderzoek, over een mogelijke coördinatie van vrouwenstudies of over een aanpassing aan de vrouwelijke leefwereld wordt niet meer gezegd. Men is het erover eens dat meisjes uit de lagere sociale klasse minder aan de universiteit komen studeren, maar voorstellen tot democratisering van het onderwijs vinden we in de formuleringen van de denkgroep niet terug. Men kan zich ook afvragen of de huishoudelijke kwaliteiten van de vrouw niet al te sterk benadrukt worden. Kindertjes: Het moet kunnen.

Krista De Mey
Koen Hendrickx

Emancipatie in historisch perspectief

Willen vrouwen hun emancipatie?

Toen wij in het derde klasje zaten van de kleuterschool van de Zusters van het Heilig Graf, was onze geliefde strijdkreet: "De jongens blinken, de meisjes stinken". Wij skandeerden die slogan stevast als we, als echte mannen onder elkaar, Zorro wilden spelen, maar hierin onrechtmatig verhinderd werden. Het andere geslacht had namelijk de afschuwelijke gewoonte om een groot stuk van de speelplaats bezet te houden door het zingen en dansen van "De Zevensprong". Bovendien kregen ze steun van hogerhand. Zuster Ludovica had immers een scherp embargo afgekondigd tegen ons verbaal geweld. Meisjes huppelden nu eenmaal liever zingend in een cirkel rond, zo redeneerde ze. Deze aparte behandeling binnen hetzelfde - gemeende - kleuteronderwijs is steeds bijgebleven. Plus natuurlijk het feit dat meisjes hun wc-deur moesten sluiten, en dit voor jongens absoluut verboden was.

Om maar te zeggen: zelfs binnen een in wezen 'egalitair' systeem als het gemeende onderwijs is het nog lang niet zeker dat jongens en meisjes een gelijke opvoeding, vorming of behandeling krijgen. In verschillende vrije (dus katoelike) scholen is dat gemengd onderwijs nog geen gemeengoed geworden. Jongens zitten nog steeds op kolleges voor jongens en meisjes op instituten voor meisjes. De Nederlandse onderwijssocioloog prof. J.A. van Kemenade, oud-minister van Onderwijs en Wetenschappen, weidde aan dit probleem een volledig hoofdstuk van zijn werk *Onderwijs: bestel en beleid*.

Aan iedere discussie over het meisjesonderwijs gaat eigenlijk een maatschappelijk debat vooraf: welke positie moet de vrouw innemen in onze samenleving? Moet ze dezelfde positie als de man kunnen innemen? Een gelijkwaardige? Een andere, maar daarom niet minder gelijkwaardige? Een andere, specifiek vrouwelijke positie? Het aantal varianten lijkt eindeloos. cijfers over de ongelijke onderwijsdeelname van meisjes zijn reeds tientallen jaren bekend, maar niet iedereen heeft daaraan altijd aanstoot genomen. Integendeel, vaak zag men die ongelijkheid als een vanzelfsprekend gevolg van de erkenning van het recht van vrouwen op onderwijs, als een gevolg van de eerste emancipatiegolf op het einde van de vorige eeuw. Het werd reeds als een soort van gunst beschouwd dat meisjes in de mogelijkheid werden gesteld om te studeren, laat staan dat ze zouden klagen over ongelijke participatiecijfers.

Dat meisjes een ander lessenpakket moesten volgen dan jongens, werd toen ook niet als problematisch ervaren. Integendeel, de (de facto mannelijke) publieke opinie beschouwde verschillen in schoolloopbaan tussen jongens en meisjes als een erkenning van de eigen - verschillende - maatschappelijke rol van man en vrouw. "Dat die verschillen ook als signalen kunnen worden opgevat voor onaanvaardbare ongelijkheid, was niet of nauwelijks aan de orde", aldus van Kemenade. Eerst moest de vrouwelijke discriminatie immers als een maatschappelijk probleem erkend worden: het bewustzijn dat de rolverdeling tussen de seksen een uitvloeisel was van een sekse-discriminatie en -ongelijkheid.

De vrouw kreeg pas een meer onafhankelijke positie toen de industrialisering op gang gekomen was. Meisjes werden meer ingeschakeld in het productieproces, en daarom drong een zekere industriële scholing zich op. Tegelijk werd in karitatieve kringen van rijkere vrouwen ingezien dat de voeding

en de hygië van het proletariaat onvoldoende waren. Zij oordeelden dat werk gemaakt moest worden van een betere huishoudelijke scholing voor vrouwen. Zij organiseerden kookcursussen, wijkverpleging en andere initiatieven. Hieruit ontstonden in Nederland rond de eeuwwisseling de kookscholen, later uitgebreid tot de huishoudscholen. Een apart fenomeen waren de zogenaamde 'industriescholen'. Men vermoedt echter dat dit slechts een slimme truk was van enkele huishoudscholen om voor subsidiëring in aanmerking te komen. Meisjesscholen werden toen immers niet betaald.

Die visie heeft vandaag nog niet al te veel aan kracht ingeboet. De *common sense* - zeker in Vlaanderen - luidt nog al te vaak dat een verschillende pedagogische aanpak voor meisjes verantwoord is. Niet omdat meisjes minder schoolgeschikt zouden zijn. Neen, ze zijn gewoon "anders". Hun anders-zijn vergt dan ook een andere aanpak, waardoor de eindresultaten steeds onvergelykbaar zullen blijven. Slechts een zeer enkele keer heeft men gegaugundeerd dat vrouwen minder intelligent zouden zijn dan mannen. Van Kemenade constateerde hier een aardig contrast toen hij de verklaringen vergeleek die gegeven werden voor de mindere onderwijskansen van zowel meisjes als kinderen van arbeiders. Over die laatste groep werd regelmatig wel betoogd dat ze *dommer* zou zijn.

Dergelijke theorieën ontcrachten is niet gemakkelijk. Momenteel zit men nog steeds in de situatie dat haast alle meisjes een typisch meisjes-onderwijs hebben genoten. Als de voorstanders van zo'n gescheiden systeem argumenteren dat meisjes nood hebben aan een specifieke

pedagogiek, dan is dat in feite niet meer dan een groote vorm van *self-fulfilling prophecy*. De meeste ouders werden immers in het oude normen- en waardenstelsel opgevoed, zodat ze dat ook meestal meegeven aan hun zonen en dochters. Die kinderen voelen zich dan natuurlijk beter thuis in een onderwijsstelsel dat hun rollenpatroon bevestigt. De rol van het onderwijs is wat dit betreft dus in grote mate maatschappijbevestigend. Anderzjds zou een onderwijsstelsel met een 'unisex'-pedagogiek ook niet onmiddellijk alle toekomstperspectieven meehelven. Zo'n onderwijsstelsel loopt het risico om niet meer te zijn dan een pedagogisch

ciland in een ongewijzigde maatschappelijke context.

Het grote probleem van een feminisering van het onderwijs ligt echter juist hierin dat de benadeelden - in casu de meisjes - dikwijls niet echt bewust zijn van hun minder positie. En als sommigen zich er al bewust van zijn, dan vinden ze het daarom nog niet erg. Iedere emancipatiebeweging - vergelijk met de arbeidersstrijd - zal eerst het bewustzijn en de wil tot verandering bij de benadeelden zelf moeten laten doordringen. Een van boven opgelegde, gedwongen emancipatie maakt bijzonder weinig kans op slagen.

Walter Pauli

't muziekdoosje

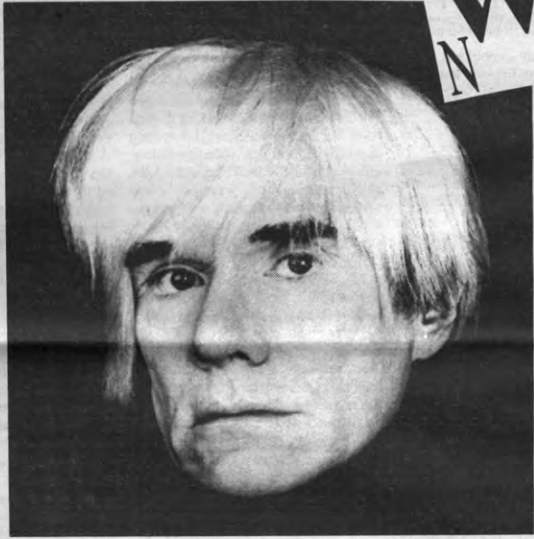
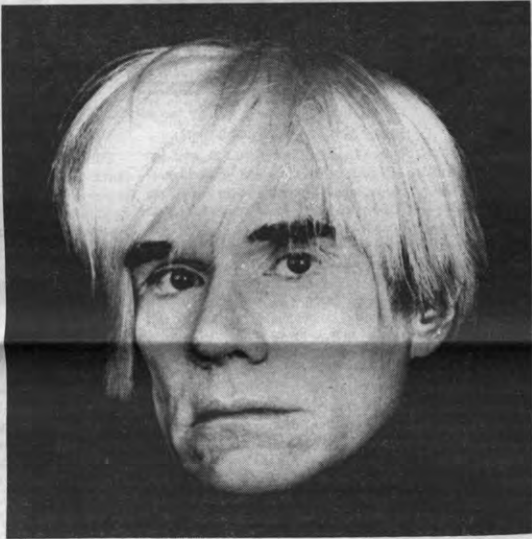
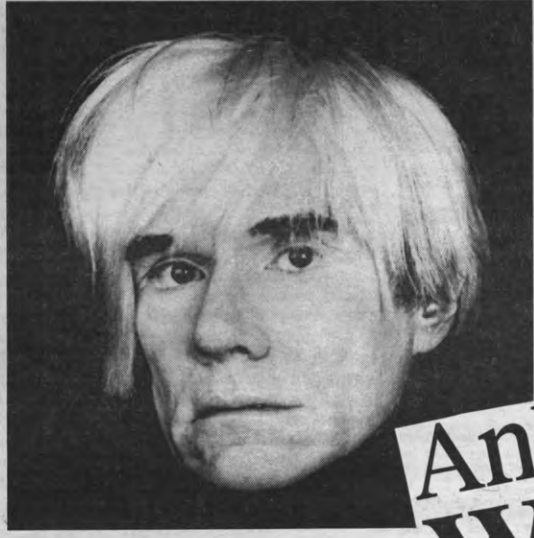
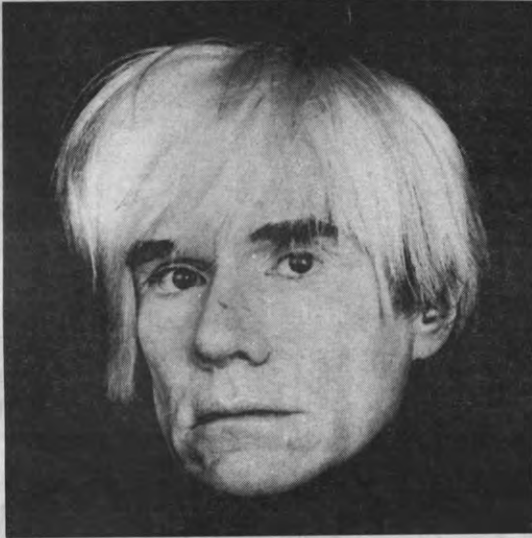
Diestsestraat 51 A (wandelstraat)
Leuven
☎ 016/22.29.66

Grote keuze:

- Compact Discs
- Fonoplaten
- Cassettes
- Singles

RETROSPEKTIEVE WARHOL-FILMS

Andy
Warhol
N Eol ci
E MA

Andy Warhol's snuisterijen

Drakula en cinderella

Naast zijn televisie stond een stapel groene pruikdozen en in de badkamer was er een weelde aan huidcrèmes, make-up en parfum. Alle laden zaten vol sieraden, snuisterijen en kuriosa. Maar het minste wat je van Andy Warhol kan zeggen, is dat hijzelf een kuriosum op zich is. Net zoals de mysterieuze Gioconda menig aanbieder intrigeert, zo ook wordt Andy Dandy aanbeden. Warhol wordt net als Jimi Hendrix tot op de dag van vandaag volledig uitgepuurd en aan Freudiaanse theorieën onderworpen. Warhol was bij leven al een myte, maar dan wel één die hijzelf had uitgevonden en aan de man gebracht.

Voor een hunkie als Andrew Warhola, afkomstig uit Pittsburgh, was het zeer moeilijk aanvaard te worden in de New Yorkse kunstwereld. Met zijn getraumatiseerde naïviteit en zijn entoesiaste onschuld was hij algaauw een buitenbeentje en bouwde hij zichzelf een enigmatische persoonlijkheid op. Warhol versluisde de details van zijn privé-leven en creëerde z'n eigen, maffe legende.

Bonbons

Zo imiteerde hij vele Hollywoodsterren, met als eerste in de rij Shirley Temple, wier gemaniëerde handbewegingen Andy wel zeer bevallig schenen. Later werd zijn manier van lopen eerder een verwijfde danspas die een bizarre parodie was op Marlon Brando en Marilyn Monroe. In z'n glansrijke Factory-periode teerde hij gewoonlijk op

amfetamine. Hij nam de gewoonte aan nauwelijks te slapen noch te eten. Tenslotte leefde Warhol op niets anders dan bonbons en dergelijke voedzame etenswaren, rijk aan kleurstoffen. Zijn zilveren pruik werd zijn handelsmerk, net als Hendrix zich vereenzelvigde met z'n gitaar.

Warhols levensstijl *tout à fait bohémien* lokte voornamelijk excentrieke kunstenaars die nooit de kans gekregen hadden om zich te manifesteren, of gewoonweg wezens die zich niet goed thuisvoelden op deze aardbol. Hun toevluchtsoord: the Factory; bolwerk van tegendraadsheid en anarchistisch gedoe. Men bevond er zich in een heel andere dimensie waar het bruisde van de bedrijvigheid en waar anders-zijn heel normaal was.

Andy Warhol was de spilfiguur van dit alles. Hij bekeek alles en iedereen met argusogen vanop zijn berg Olympos. De

aanwezigen sloofden zich voor hem uit en hij genoot ervan dat groteske spektakel apatisch te aanschouwen. Zijn demonische gedrag bezorgde Warhol de bijnaam "Drella", een kontaminatie van *Drakula* en *Cinderella*. Zijn charisma had stevast een groot impact op z'n omstaanders, de marihuana overigens ook. Zo hebben er velen zich de dood ingejaagd. Warhol zelf scheen daar overigens uiterst koel bij te blijven; hij vond het alleen sneu dat men hem niet van tevoren waarschuwde: dan had hij het tenminste kunnen filmen.

Brillekas

Warhol verhieft triviale objecten tot kunst, zoals de *Brilloboxes* en de *Campbell Soup*-blikjes die wel in ieder huishouden te vinden waren. Zoals Jan Modaal de supermarktartikelen konsumerde, zo konsumerde Warhol mensen en gebruikte ze voor zover ze hem van dienst konden zijn. Warhols kredito was natuurlijk weinig milieuvriendelijk: "Wegwerpen na gebruik." Hij rotzooide maar aan en liet anderen oordelen.

Wanneer Warhol geen inspiratie meer had, ging hij te rade bij zijn vrienden: zo heeft hij \$05 betaald voor de idee van de dollarbiljetten en de soepblikjes. Dat paste helemaal in zijn eigen, zelf-gekreerde myte. De expositie bracht dan ook een heuse hetze teweeg. En dat was

natuurlijk weer koren op de molen van Warhol. Publiciteit had hij immers nodig om het in de *high society* waar te maken. Voorheen had hij geprobeerd als gerenommeerd schilder de aandacht te trekken door stripfiguren zoals bijvoorbeeld Superman af te beelden. Dat was echter nauwelijks origineel: Roy Lichtenstein was hem hiermee immers voor en had er beduidend meer sukses mee.

Een van Warhols hoofddoelen was geld in het laetje te krijgen. Koste wat het kost. Na zijn lukratieve bezigheden als reclametekenaar (vooral voor schoenen) wou hij erkenning als volwaardig kunstenaar. Volgens het principe "Time is money", werkte hij aan een hoog tempo reeksen kunstwerken af. Hij belichaamde zijn tijd op een heel bijzondere manier. Kunst moest door iedereen begrepen worden. Zo werd een voorwerp zo vaak mogelijk naast elkaar afgedrukt, dit om de banaliteit van het bestaan uit te drukken. De Avant-Garde-kunstenaar Man Ray zou zeggen: "Een reproductie is de enige manier waarop iets zich in een samenleving die alles vernietigde, kon handhaven."

Voyeur

Als volleerd voyeur was filmen maar een kleine stap voor Warhol. Het interesseerde hem mateloos wat anderen deden, waar, hoe, wanneer en met wie ze het deden. Dit inkarneert hij dan ook in zijn films. Hij stak liever zijn energie in zijn werk dan dat hij aan seks of wat dan ook zou deelnemen: hij stond erbij en keek ernaar. Hij heeft een klinische kijk op de zaken. Het gaat niet om de betekenis, maar puur om het ding als object van onze waarnemingen. Zijn kunstwerken schilderde hij dan ook op

de vloer in een ruimte waar er harde rockmuziek weergalmde uit zijn stereo-installatie, de TV aanstond, en rond hem tiener- en stripmagazines verspreid lagen. De telefoon, zijn beste vriend, was steeds in zijn nabijheid. Dit was voor hem dan ook het communicatiemiddel bij uitstek waar hij gretig gebruik van maakte. Dit alles deed hij om zijn geest zo leeg mogelijk te maken om te voorkomen dat er ook maar enige gedachte of emotie in zijn werk zou terecht komen. Affiniteit met zijn *piece of art* was strikt verboden. Hierop steunde trouwens de *conceptual artists'* filosofie van de jaren '70. "The art as idea as idea."

Warhols filosofie zit duidelijk in zijn films verwerkt: Zijn onderwerpen zijn zo triviaal dat ze in het absurde vervallen. Ze veroorzaakten een hypnotisch effect, temeer nog omdat ze trager afgespeeld werden (aan 16 beelden per seconde in plaats van aan 24). Zo verheerlijkte hij het bestaan door waarnemingen te vertragen. Over zijn films zei hij: "Niets kan zo slecht zijn dat er niets interessants in zit."

Absurd

Warhol had een grote voorkeur voor zowel het duistere als het absurde. Vraag is eigenlijk of geteoretiseer werkelijk nodig is om een creatuur zoals Warhol die zowel hilariteit als dekadentie teweegbracht te schetsen. Al wie zin heeft om zich eens voyeuristisch te gedragen en schamteloos plezier wil beleven aan dagdagelijkse of barbaarse praktijken (op het scherm wel te verstaan) kan naar 't Stuc afzakken.

Leen Eelen

BIOGRAFIE

1928: Geboren op 6 augustus als Andrew Warhola in Pittsburgh
1934-35: Begint als zesjarige autogrammenkaarten van filmsterren te verzamelken. De eerste was van Shirley Temple, Mickey Rooney, Freddy Bartholomew en anderen volgen
1939: Als jong ventje luisterde hij graag naar de radio. Zijn lievelingsbezigheden waren tekenen, schilderen en het lezen van stripverhalen
1941: Laat foto's trekken in een pasfoto-automaat
1942: Andrew Warhola, zijn vader, sterft
1945-49: Studeert 'Pictorial Design' in zijn geboortestad
1949: Verandert zijn naam in Andy Warhol en gaat naar New-York waar hij etalagedekoraties voor exclusieve boetieks ontwerpt
1950: Koopt zijn eerste TV-toestel
1951: Laat zich door zijn vriend George Klauer in Greta Garbo-pose fotograferen
1952: Zijn eerste tentoonstelling "Andy Warhol: Fifteen Drawings Based on the Writings of Truman Capote"
1956: Maakt een wereldreis
1957: Maakt illustraties voor Life
1958: Koopt Jasper Johns' tekening "Light Bulb"
1960: Eerste tekeningen met Pop-art motieven zoals Coca-Cola flesjes en stripfiguren
1962: De Campbell-soepblikken en de eerste portretten van film- en kunstleren als Marilyn Monroe en Mona Lisa. Wendt voor het eerst stempels, sjablons en zeefdruktechnieken aan. Begint met toevalseffecten te experimenteren
1963: Huurt een atelier in een oude vuurtoren. Koopt een 16-millimeter camera voor 1200 \$, draait zijn eerste film op zijn reis naar Los Angeles. Ontmoeting met Marcel Duchamp in Passadena. Zal hem later filmen. Verhuist naar een loft in de 47th Street, die zich tot 'Factory' ontwikkelt. De dichter Gerard Malanga wordt zijn nauwste medewerker. Ook andere van zijn filmsterren treft men geregeld in de Factory aan. Leert Jonas Mekas kennen, die er voor zorgt dat zijn films voor het eerst openbaar vertoond worden
1964: De '13 Most Wanted Men', een werk in opdracht voor het paviljoen van de staat New York op de wereldtentoonstelling, wordt om politieke redenen overschilderd. Eerste zelfportretten
1965: Verkondigt in Parijs het schilderen op te geven en enkel nog films te maken. Leert de cineast Morrissey kennen en komt in contact met de popgroep 'The Velvet Underground', Lou Reed, Maureen, Tucker, John Cale treden mee op in zijn films, alsook Edie Sedgwick, Ultra Violet en Ingrid Superstar. Gebruikt pasfoto's uit automaten voor een titelblad van Time-Magazine
1966: Nico doet haar intrede
1967: 'Chelsea Girls' wordt afgewezen op het filmfestival van Cannes. Verhuist naar de Factory in Union Square. Produceert de eerste LP van 'The Velvet Underground' en ontwerpt de bananenhoes.
1968: Eerste tentoonstelling in Europa. Moordpoging door Valerie Solanas. Warhol wordt geraakt door twee kogels en verblijft twee maanden in het ziekenhuis
1969: Zijn commerciële films ('Lonesome Cowboys', 'Blue Movie', 'Flesh' en 'Trash') maken furor in Europa. Eerste uitgave van Warhols tijdschrift 'interVIEW'
1971: Eerste reis naar Duitsland. Opvoering van zijn toneelstuk 'Pork' in het New Yorkse 'La Mama'-theater
1972: Produceert terug beeldende kunst, voornamelijk in opdracht. Zet eigen foto's om in zeefdruktechniek met akrylverf
1973: Speelt samen met Liz Taylor in 'The Driver's Seat'. De laatste Warhol-films, 'Frankenstein' en 'Dracula', komen tot stand in Rome
1974-1984: Treedt op in reclamespots en eigen TV-programma's. Publiceert zijn memoires en foto's. Werkt aan talrijke beeldseries op papier en doek: 'Skulls', 'Hammers and Sickles', 'Joseph Beuys', 'Myths', 'Dollar Signs', ...
1986: Laatste zelfportretten
1987: Verschillende tentoonstellingen. Ontwerpt op 22 februari zijn eerste galoperatie in New York. Meteen ook zijn laatste. (WN/KF)

Het grafische werk van Andy Warhol

De paus van de Pop-art

Andy Warhol: aanbeden, verafgood, bezongen en als keizer geportretteerd, verguisd, verafschuld en gehaat. Andy werd door iedereen Andy genoemd. Dit is een voorrecht van beroemdheden die een goddelijke status bereikt hebben en opgenomen zijn in het selekte gezelschap van Zeus, Bacchus, Cupido, Marilyn, Elvis, Donald, Ronald ... en Andy. Warhol was ook meer dan een Underground-filmmaker. Met zijn Pop-Art geeft hij een ruim beeld van de consumptie maatschappij van zijn tijd met haar machines, demokratisering, massaproductie, wegwerpartikelen en functionaliteit. Zijn kunst is gebaseerd op de massakultuur en kende van in het begin een enorm succes, wat van hem een buitenbeentje maakte tussen de andere Pop-artiesten. Tussen mensen als Jasper Johns, Robert Rauschenberg, Roy Lichtenstein en Tom Wesselman is hij de meest raadselachtige, hoewel hij beweert dat men naar de oppervlakte van zijn werk en films moet kijken om te weten wie Andy Warhol is, eronder zit namelijk niets verstopt.

De bekende kunstkritikus Rosenblum stelt dat wanneer een groepje archeologen in het jaar 2675, na de atoombom, een Warhol-retrospektieve ontdekt als enig overgebleven getuigenis uit de jaren 1962-1987, men daarmee een kwasi volledig beeld zou kunnen opvangen van die periode. Een ontdekking die hen beter en indringender zou informeren dan bijvoorbeeld een volledige microfilm van de New-York Times of 25 delen van Time-magazine, waarvoor Andy verschillende voorpagina's ontwierp.

Kroniek

De koning van de Pop-art, door Mariani als keizer voorgesteld, kan beschouwd worden als de kroniekschrijver van zijn tijd. Zijn thema's zijn internationaal, universeel en geschikt. Hij geeft een soort 'who's who', een documentaire van moderne katastrofen, faits divers en een symboliek voortvloeiend uit diverse gebieden als kunst, de financiële wereld en de politiek. Naast schilder van stillevens, landschappen en diertukken, is hij ook historieschilder, portretist, journalist, meester der media, fotograaf, tekenaar, decorateur, beeldhouwer, cineast en illustrator.

Deze veelzijdige figuur, die op alle terreinen thuis was, heeft genomen en gegeven. Talrijke analogieën zijn terug te vinden tussen Andy's werk en dat van andere kunstenaars uit verschillende stijlstromingen als conceptual art, minimal- en pop-art, kubisme, dada ... Bij kunstenaars als Reinhardt, Rothko en jongeren - opgekomen in de jaren '80, die kunst maken gebaseerd op reproducties van reproducties - dringt de gelijkheid met Warhol zich vanzelfsprekend op.

Andy's kijk op kunst was Duchampiaans: om het even wat kan kunst worden wanneer men het verbindt met een beroemde kunstenaarsnaam. Zijn eerste doel was dus beroemd worden en

dat deed hij ook. In mei '65 in Parijs verkondigt hij niet meer te zullen schilderen. Dit veroorzaakt op een volgende tentoonstelling een enorme publieke belangstelling, waardoor men genoodzaakt was de werken te verwijderen. Door de uitgebreide persberichten over deze gebeurtenis wordt Andy's roem voorgoed bezegeld.

In de jaren '60 is hij volop bekend om zijn seriewerk in zeefdruktechniek. Voor hij met deze mechanische reproductiemiddelen begon te werken, gebruikte hij gelijkaardige technieken. Zo stempelde hij postzegels en 'Dollarsigns'. Bij zijn vroeg werk horen ook de stripbeelden, die veel overeenkomst vertonen met Lichtensteins werk. Als Andy dit ontdekt stopt hij ermee en zoekt hij ander materiaal. Hij verwerkt vooral thema's uit de massakultuur en consumptie maatschappij. Campbell-soepblikjes en Cola-flesjes worden gereproduceerd en door Andy's moeder van zijn naam voorzien. Naast deze warenhuisesthetiek, maakt hij 'disaster-beelden' - bijvoorbeeld "Electric Chairs" - en vereeuwigd hij filmsterren in veelvoud.

Hij gaat de doodstempel verbinden met het sterrendom. Marilyn wordt op een gouden achtergrond en een bizantijnse ikoon voorgesteld en Liz wordt vermenigvuldigd als koningin van Hollywood. Foto's van auto-ongevallen pikt hij uit kranten en tijdschriften en zet ze via zeefdruktechnieken om in kunstwerken. Andy bedenkt een concept en vertrouwt de materiële uitvoering toe aan zijn atelier (vergelijkbaar met de 17de eeuwse praktijk van bijvoorbeeld Rubens). Zijn ateliers zijn op te vatten als kleine fabriekjes en worden terecht 'Factories' genoemd. Kostabi zet nog een stap verder in die richting: hij ontwerpt zelf niets meer. Andy's atelier wordt niet alleen een Factory en een Gesamtkunstwerk maar ook zijn eigen Hollywoodstudio. Zijn films zijn complementair aan zijn grafisch werk en installaties.

Kunst als reproductie heeft alles met aardbeienmarmelade en sperma te maken, maar van Coca word je impotent.

Met "Chelsea Girls", een film met een losse narratieve structuur, versterkt door de simultaanprojectie van twee banden, en wat humor, komt hij weer volop in de publieke belangstelling.

Ikoon

Begin jaren '70 schildert hij een portretreks van Mao, als een ikoon die de absolute politieke en culturele macht representeert. Voor tentoonstellingen wordt er zelfs bijpassend behangpapier ontworpen. Hierna stromen de opdrachten binnen. Staatshoofden, politici, adellijke industriëlen, dansers, atleten en rocksterren willen door hem vereeuwigd worden. Deze personen laten zich door Warhol afbeelden, om hierdoor een vergelijkbare status te verkrijgen als de door hem geportretteerde filmgoden en -godinnen. Zo worden ze opgenomen in de wereld van glamour en glans. Zelfs in het vastomlijnde concept van het portret vindt de kunstenaar heel wat speelruimte. Soms worden de personen afgebeeld als publieke figuur (bijvoorbeeld Liza Minelli, waarvan lippen, ogen en haar benadrukt is), soms is de afgebeelde nauwelijks te herkennen (bijvoorbeeld David Hockney, waar de verf dik en met brede streken is aangebracht). Een ander opdrachtportret is "Ethel Scull Thirty-six Times". De pose werd volledig aan het model overgelaten en een volledig geautomatiseerde camera doet al het werk. Watson Powell wordt als "The American Man" 32 keer hetzelfde afgedrukt, zinspelend op de typisch Amerikaanse manager.

Een reeks schedels kan ook tot het portretgenre gerekend worden. Zij zijn immers een afbeelding van ieder mens en kunsthistorisch waren zij als vanitas-symbool object van stillevens. Andy heeft zichzelf met een schedel voorgesteld. Rekening houdend met de moordpoging krijgt dat een specifieke betekenis. In 1967 maakt hij zijn populairste reeks zelfportretten. Zeker van zijn status als beroemdheid werkt hij op groot formaat, en zijn ze vergelijkbaar met de ikoon-achtige reeksen van andere sterren. Door de houding waarin hij zich portretteert, lijkt hij de toeschouwer (die naar ons kijkt). In de jaren '80 gaat hij terug experimenteren met verschillende media's en technieken, waarbij het toeval een grote rol speelt. Bekend zijn de "Oxydation Paintings". Hij gebruikt ondermeer urine, chocolade, aardbeienmarmelade en sperma. Hierdoor vergaan deze werken snel en beklemtonen ze de vergankelijkheid. Met de Rorschachserie belandt hij in het abstracte genre, dada en surrealisme. In 1985 maakt Andy zelfs een onzichtbare skulptuur. Onder kunstkritici bestaat er veel onenigheid hierover.

Hij gaat ook refereren naar zijn vroeger werk en grijpt terug naar het thema van de Campbell-Soepblikjes, naar aanleiding van een nieuwe verpakking, namelijk soep in dozen. Deze interesse voor verleden en geschiedenis is typisch voor het laatste decennium. Reeds in zijn vroeg werk speelt reproductie een overheersende rol. Dia's, foto's, afdrucken in boeken en tijdschriften zijn van groot belang als informatiebron. De kopie en het duplicaat zijn ruw materiaal voor Andy, die ironisch gaat refereren naar bekende kunstenaars en hun werken. Bijvoorbeeld de Mona Lisa van Leonardo wordt vermenigvuldigd onder de titel: "Thirty is better than one." Ook zijn Laatste Avondmaal en de Sixtijnse Madonna van Rafaël worden geskulariseerd met behulp van reclametechnieken. De kritici die de Church verwerpen op het einde enkel nog zijn vroeger werk te reproduceren, daagt Andy uit door de reproductie weer te herhalen. Andy speelt met verwisseling van identiteiten, originelen en reproducties, zoals Sallie en Taaffe.

Andy Warhol is een moderne medicijnman die de krachten en de machten van onze maatschappij beheerst, door ze in te kaderen en te objectiveren. Als Pop-art kunstenaar hield Andy er een aparte levensstijl op na, of misschien is zijn kunst wel een toevallig bijproduct van die levensstijl. Want eigenlijk zou hij helemaal geen schilder worden, maar tapdanser.

Andy Warhol, avantgarde-filmmaker

"Ik zou liefst een mysterie willen blijven"

"Ik heb in mijn eerste films maar één acteur gebruikt die meerdere uren lang het zelfde moest doen: eten, slapen of roken. Ik heb dit gedaan omdat mensen gewoonlijk naar de bioscoop gaan alleen om de ster te zien, om ze als het ware op te eten. Hier is dan eindelijk een gelegenheid om zo lang je wil alleen naar de ster te kijken, wat ze ook doet, en om haar eventueel op te eten. Het was ook gemakkelijker te maken." Dat zei Andy Warhol, in een interview met Gretchen Berg in 1967, over zijn eigen films en zijn visie op het medium.

Anderen zagen het natuurlijk allemaal nog veel meer gesofistikeerd. "Andy Warhol brengt de film terug naar zijn oorsprong, naar de dagen van Lumière, voor een verjongingskuur en een schoonmaakbeurt. In zijn werk heeft hij zich ontdaan van alle 'cinematische' vorm en subjectversiering die de film tot nu op zich genomen heeft." Ook in zijn grafisch werk vertoont Warhol de minimalistische neiging om het object uit zijn omgeving te halen door bijvoorbeeld verhoudingen te veranderen of door de achtergrond te verdrukken of zelfs niet te tonen.

Underground

De eenvoud van zijn werk blijkt niet alleen uit de keuze van zijn onderwerpen. In de films uit zijn eerste periode was er geen verhaal, enkel een actie, wat de film zijn aspect van zekerheid, rust en onschuld ontleent. Er zit geen plot in een enkelvoudige actie als eten of slapen.

Warhol vond dat iets maar perfect was als het niets te zeggen had. En in zijn films pretendeert hij dan ook niet een of andere boodschap of betekenis uit te dragen. De Avantgarde- of Underground film uit de jaren zestig was ondermeer een reactie op de Hollywoodproducties uit het einde van de vijftiger jaren. Hier werd zowat elk element van de films gemanipuleerd om de emoties van de toeschouwer zo goed mogelijk te leiden. In deze situatie hoeft het publiek niet meer te denken, het ondergaat het gebeuren. Door deze manipulatie tot het minimum te reduceren wilde Warhol het publiek actief maken, het laten zoeken, zich vragen stellen en zelfs, eventueel, dingen naar het scherm laten gooien.

Bibel

Twee middelen om de meerduidigheid van het beeld te reduceren zijn montage en kamerabewegingen. Wat Warhol deed was de kamera neerzetten en, eens het draaien begonnen was,

kwam hij er niet meer aan, ook niet om ze stop te zetten voordat de band afgelopen was. Wanneer dan ook nog de kamera niet meer bewogen wordt is de steun aan de kijkers volledig verdwenen. Als filmische tijd en ruimte gelijk worden gemaakt aan de echte tijd en ruimte lijken deze veel langer en groter te zijn dan wat wij gewend zijn en krijgen hierdoor de stiltes, de geluiden en de kleinste details een ongekende belangrijkheid. Wanneer er geen betekenis in de beelden geleegd wordt, krijgt de toeschouwer de vrijheid om zelf betekenis te geven aan wat hij ziet. Gewoonlijk veroorzaakt dit ongemak en onzekerheid omdat de toeschouwer een nieuwe en vaak geheel onbekende houding moet aannemen. Wij realiseren ons, doordat Warhol letterlijk bij de dingen stil gaat staan, dat wij eigenlijk nog nooit echt gekeken hebben naar het eten, of het slapen of het roken.

Een extreem voorbeeld van deze houding was het project van Warhol om een film te maken genaamd *The Bibel*. Elke bladzijde van het boek zou, zolang als het lezen ervan duurt, geprojecteerd worden. Het grappige van dit idee is dat er nu plannen bestaan in de Verenigde Staten om, via de kabel, een dienst op te zetten waarbij men uit een bibliotheek een boekwerk zou kunnen kiezen. Dat zou men dan kunnen lezen via de beeldbuis, waarbij men zelf de pagina kan doen omslaan.

In zijn *Factory* was Warhol omringd door medewerkers. Niet alleen voor het schilderen en het beeldhouwen maar ook voor het filmen. Als acteurs gebruikte hij mensen die hij had uitgekoken om hun bijzondere uitstraling of om

hun schoonheid. Deze noemde hij 'superstars', waarschijnlijk in navolging van de gewoonte in de glamourwereld van de bioscoopfilm. Zij waren niet altijd acteurs maar vaak ook andere medewerkers of zelf filmmakers uit het Underground circuit. De beide acteurs uit *Eat en Sleep* waren bijvoorbeeld respectievelijk schilder en dichter. Naomi Levine, hier te zien in *Kiss* was oorspronkelijk een schilder en heeft zelf ook films gemaakt. Gerard Malanga uit onder andere *Kiss* en *Vinyl* was een dichter en ook Warhol's rechterhand. Eén van de travestieten van Warhol was Mario Montez die in al zijn films behalve één een vrouw gespeeld heeft. Warhol heeft veel Underground-sterren gelanceerd. Naomi Levine, Baby Jane Holzer, Edie Sedgwick van wie Andy vond dat zij hem het best zou kunnen spelen en Nico. Maar ook namen als Viva of Ingrid Superstar komen uit zijn zilverkleurige studio, de beroemde *Film Factory*.

Een van de belangrijkste mensen in de *Film Factory* was Paul Morrissey die in *My Hustler* voor het eerst in de generiek van de films verschijnt. Met deze film begon de haat-liefde verhouding tussen Morrissey en Warhol. Morrissey werd zijn regisseur maar had zijn eigen ideeën en was net zo koppig als Warhol. Die onderliggende spanning tussen Warhol en Morrissey kwam pas uit in 1968 toen, terwijl Andy in het ziekenhuis lag na een aanslag op zijn leven, Paul een eigen film maakte met methoden en acteurs die hij van Andy had geleend. Vanaf dat ogenblik zijn ze steeds verder uit elkaar gegroeid. Vreemd was het feit dat, hoewel zijn praktijken hem niet aanstonden Andy Paul nooit uit zijn rangen geschrapt heeft zoals hij placht te

doen met anderen die hem tegenstonden.

The Factory

Uit Warhol's werktechnieken blijkt zijn visie op kunst. Kunst is reproduceerbaar en uitbreidbaar geworden. Hierbij wordt dus duidelijk het concept van de originele kunst in vraag gesteld. Er wordt op grote schaal geproduceerd. Elke dag een schilderij, elke dag een beeldhouwwerk en elke dag een film maken. Voor zijn schilderijen maakte hij een basiswerk dat, door zijn medewerkers, ofwel gereproduceerd werd ofwel verwerkt werd tot een nieuw schilderij. Wat de films betreft was zijn werkwijze als volgt: gewoon veel produceren en daaruit het beste kiezen, wat dan uitgebracht werd.

Hoewel Warhol in zijn opname-technieken eenvoudiger werkte dan zijn kollega's, maakte hij bij het projecteren de dingen iets gecompliceerder. Hij begon met het afdraaien van de banden van een film in willekeurige volgorde. In latere films voegde hij geluid toe door bijvoorbeeld de radio zomaar op een zender af te stellen. Daarna kwam er de meervoudige projectie, de live-band (*The Velvet Underground*) en de happenings die tijdens de projectie op toneel 'performed' werden.

Fantasia

Het direkte gevolg van dit fantasierijk gedrag is dat er nu onmogelijk een volledige filmografie opgesteld kan worden. Bovendien is filmkritiek, op Warhol's werk toegepast, nooit zeker van haar waarde, aangezien er meerdere versies van eenzelfde werk bestaan en dat het spektakel toentertijd sterk afhing van de reacties van het publiek. Desondanks heeft men gepoogd Warhol's werk te rekonstrueren. Deze week zijn in het Stuc dertien van de voornaamste werken van deze controversiële kunstenaar te zien. Zij worden na hun restauratie en een gedeelte van hun wereldtoernee nu éénmalig in Leuven vertoond.

Donatienne Brasseur

"My Hustler"

© MOMA ARS/The Andy Warhol Foundation, New York.

Blow Job en Vinyl

di 23 okt, 20.30 u., Aud. Ves • 1 nov, 20.30 u., Stuc.

Henry Geldzahler

di 23 okt, 23.00 u., Aud. Ves.

Lonesome Cowboys

woe 24 okt, 20.30 u., Aud. Ves. • woe 31 okt., 23.00 u., Stuc

Sleep + My Hustler

woe 24 okt, 23.00 u., Aud. Ves. • vr 2 nov, 20.30 u.

Empire + The Life of Juanito Castro

don 25 okt, Aud. Ves. • za 3 nov, 20.30 u., Stuc

Kiss + Beauty n 2

don 25 okt, 23.00 u., Aud. Ves.

The Chelsea Girls

vr 26 okt, 20.30 u., Stuc • di 30 okt, 20.30 u., Stuc

Eat + Nude restaurant

za 27 okt, 20.30 u., Stuc • di 30 okt, 24.00 u., Stuc

HELLO IT'S ME

Andy it's me.

I haven't seen you in a while

I wished I talked to you more

when you were alive

I thought you were self-assured

when you act shy

Hello it's me.

I really miss you.

I really miss your mind

I haven't heard ideas like that

in such a long time

I loved to watch you draw

and watch you paint

But when I saw you last I turned away.

When Billy Name was sick

and locked up in his room

You asked me for some speed.

I thought it was for you

I'm sorry that I doubted

your good heart

Things always seems to end

before they start.

Hello it's me.

that was a great gallery show

Your cow wallpaper and your

floating silver pillows

I wish I paid more attention

when they laughed at you

Hello it's me

"Pop goes pop artist."

the headline said

"Is shooting a put-on,

is Warhol really dead?"

You get less time for stealing a car

I remember thinking

as I heard my own record in a bar.

They really hated you,

now that's all changed

But I have some resentments

that can never be unmade

You hit me where it hurt

I didn't laugh

Your Diaries are not

a worthy epitaph

Lou Reed

John Cale

AnDY
Warh
N E ol ci
MA

(Foto Hielke Grootendorst)

Geen wachtrijen meer

De kringen verdelen nu de Acco-kursussen

Vorig jaar lanceerde Jef Heldens, Algemeen Directeur van Acco, in een interview met Veto het nieuwe ordewoord van Acco voor de jaren '90: Acco moest weer meer klantgericht gaan denken. En die klanten dat zijn vooral de duizenden studenten die elk jaar voor hun kursussen bij Acco langskomen. Dat langskomen is één van de dingen die dit jaar wel even anders zijn geworden. De samenwerking met alle studentenkringen leidde immers tot een decentralisatie van de cursusverkoop. In totaal ontstonden zo een tiental nieuwe verdeelpunten, verspreid over Leuven en Heverlee. Het doel was vooral om bij het begin van het academiejaar de studenten sneller van kursussen te voorzien. Een ambitieus gegeven dat overigens niet zonder moeilijkheden verliep.

Het nieuwe systeem met de bestelbonnen is er dit academiejaar vooral gekomen onder impuls van enkele mensen van Sociale Raad en door de studentgerichte wind die er binnen Acco merkbaar werd. Terecht ging Acco sinds het in dienst treden van Jef Heldens als haar nieuwe Algemeen Directeur op 1 augustus 1989 terug meer werk maken van een betere verstandhouding met de verschillende kringen. In de voorgaande jaren, onder andere wegens een aansepende ziekte van de vorige Algemeen Directeur Georges Pollers en het ontbreken van een samenhangend beleid, was die relatie helemaal geen prioriteit meer voor Acco. Men heeft nu hopelijk ingezien dat men terug moet aanknopen met de ontstaansreden van Acco, namelijk het aanbieden van goede én goedkope kursussen voor zoveel mogelijk studenten.

programma's van verschillende fakulteiten worden doorgevoerd, hebben er immers voor gezorgd dat sommige profen niet eens zeker zijn van de inhoud van hun 'nieuwe' vak, laat staan dat ze weten welke cursus daarbij gebruikt zal worden. Voor Acco en voor de studenten is dat een minder leuk gevolg van het zogenaamde 'Plan Dillemans'. Rationalisatie van het vakkenpakket betekent immers ook een minder aanbod van de bijhorende kursussen. Afgezien van deze moeilijkheden om op elke bestelbon alleen de kursussen te plaatsen die de studenten werkelijk nodig hebben, lijkt het nieuwe distributiesysteem een verbetering te betekenen.

Eieren

Dit geldt zeker voor de kandidaturen, waar de situatie op de cursusmarkt nog relatief eenvoudig is. Iedereen heeft er immers nog verplichte vakken. In de licenties van de verschillende studierichtingen daarentegen zijn er veel meer problemen. Hier is de keuzemogelijkheid veel groter. Dat zorgt voor onoverzichtelijke opsplitsingen van de studenten in kleine groepjes. Zowat elk groepje heeft een eigen lesprogramma. Als gevolg hiervan verloop je dus kleinere aantallen van elke cursus. Het lijkt dan ook niet verstandig om al deze kursussen via het opgezette net van verdeelpunten te verspreiden.

Het nieuwe distributiesysteem dan. Acco heeft bij de inschrijvingen in de Hallen bestelbonnen verspreid, daarbij in eerste instantie mikkend op de eerste-kannern, die tegelijkertijd ook potentiële aandeelhouders zijn. Deze aanpak heeft Acco zeker geen wiedereinder geleed. Op dit moment heeft meer dan 56% van de ingeschreven studenten bij Acco kursussen besteld. Ook het aantal nieuwe aandeelhouders is gevoelig gestegen in vergelijking met de voorgaande jaren. Binnen niet al te lange tijd zal men daardoor reeds het honderdmeuzendste Acco-lid kunnen verwelkomen.

De betaling van je bestelling gebeurde dan in de Acco-winkel aan de Tiensestraat. In het algemeen verliep dat vrij vlot gedurende die eerste weken van

september. Dat veranderde enigszins in het begin van oktober, toen men de bestelbonnen alleen nog kon krijgen in de Tiensestraat (de vroegere Acco-kantoorhandel) en daar ook moest betalen. Al snel doken bij de betaling rijen wachtenden op, die gelukkig slechts vaag het beeld opriepen van de ellenlange rijen die tot vorig jaar de Acco-winkel tot een stuk Leuvense folklorie maakten. De wachttijden voor studenten zijn nu een flink stuk korter geworden.

De studenten zijn echter niet gelukkig met de nieuwe Acco-taktiek van de onmiddellijke betaling. Zij betalen nu immers onmiddellijk al hun kursussen, maar ze ontvangen die kursussen pas (veel!) later. Ook het Acco-personeel heeft het niet gemakkelijk. Verschillende personeelsleden hebben grote inspanningen moeten leveren om de vernieuwing in goede banen te leiden. De onzekerheid over de werkverdeling deed ook hen geen goed.

Verdeel

Het tweede luik van het systeem dan: de verdeling. In de meeste fakulteiten worden de kursussen verdeeld door vrijwilligers van de diverse kringkursusdiensten. In twee gevallen werd er gewerkt met jobstudenten betaald door Acco. Meestal gebeurde de distributie in lokalen die door de fakulteiten ter beschikking werden gesteld. Het verdeelpunt voor de studenten Geneeskunde kon zo bijvoorbeeld worden ondergebracht in een goedgelegen lokaal in de oude bibliotheek aan de Minderbroederstraat. Het VRG kreeg de beschikking over het video-lokaal in de Nieuwe Valk. Ook om de studenten van de andere fakulteiten te bereiken, werden er inspanningen gedaan. De verdeelpunten moesten vlakbij de bedoelde fakulteit liggen en liefst ook zo kort mogelijk in de buurt van de meest gebruikte lesgebouwen.

Jonge Kaders

Nochtans ging ook bij de verdeling van de bestelde kursussen lang niet alles van een leien dakje. Hoofdrede voor het fout lopen van enkele zaken is dat een nieuw distributiesysteem enige inlooptijd vergt vooraleer het zonder al te grote problemen kan gaan draaien. Zowel bij de verwerking van de bestelbonnen als bij het leveren van de bestelde kursussen en boeken doken er heel wat onverwachte moeilijkheden op.

Tijdens de eerste weken van de inschrijvingen kwamen er gemiddeld 150 tot 300 bestelbonnen per dag binnen. De problemen kwamen hier echter vooral vanaf oktober, toen er

VERKEERD OP DE BON

De Raad van Bestuur van Acco bepaalt in overleg met de direkte het beleid dat door Acco gevolgd zal worden. Als representatieve organisatie van de Leuvense studenten delegeert Sociale Raad elk jaar vijf mensen. De inspraak van 'de studenten' wordt dus ook dit jaar door deze afvaardigden waargemaakt.

Het nieuwe bestelbonnsysteem lokte vorig jaar al gemene reakties uit. Zo benadrukte Sociale Raad dat het voor veel studenten moeilijk zou zijn om in één keer het volledige bedrag voor hun kursussen en boeken neer te tellen. Daarom vond Sociale Raad dat de mogelijkheid van gespreide betaling voorzien moest worden. Dit is nu enkel mogelijk door de bestelbon slechts gedeeltelijk in te vullen en als de financiële middelen het toelaten de rest te bestellen. Ideaal is deze situatie dus niet.

Maar er is meer. Begin oktober werd duidelijk dat er een aantal 'verkeerde' bestelbonnen in gebruik waren. In augustus had Acco bij alle profen een rondvraag gedaan over het lesmateriaal dat ze dit academiejaar zouden gebruiken. Op basis van die resultaten werden de bestelbonnen opgesteld. Door allerlei foutieve reakties van de studenten en van de fakulteiten kwamen er zo een aantal kursussen en boeken op de bestelbon terecht die de student niet eens nodig had. Diezelfde fouten vindt men trouwens ook in de pro-

grammaboeken - de minderwaardige opvolgers van de vroegere kollegeroosters - terug. Zo was bijvoorbeeld het vak Wereldletterkunde van professor Janssens op de bestelbonnen van verschillende kandidatuursjaren in L&W ten onrechte blijven staan. Bij Germaanse filologie waren bovendien enkele vakken die slechts door deelgroepen gevolgd worden, vermeld als verplicht vak voor iedereen. Bij Moderne Geschiedenis stond dan weer een cursus Geschiedenis van de Nederlanden op de bestelbon die slechts om de twee jaar wordt geboukt.

Heel wat studenten hebben in september of oktober dus betaald voor studiemateriaal dat voor hen later gewoon overbodig zou zijn. Acco zocht naar een goede oplossing voor dit probleem, maar vond die niet. Acco besloot namelijk om deze studenten niet hun teveel betaalde geld terug te geven, maar om een waardebon in de plaats te geven waarmee de studenten allerhande materiaal kunnen kopen in de Acco-winkel. Op die manier wordt men wel verplicht om bij Acco te kopen en dat gaat toch wel wat ver. Er zijn immers studenten die hun teveel betaalde geld - meestal méér dan 500 frank - best wel voor andere dingen kunnen gebruiken. Klantenbinding begint bij een goede service. Niet bij een dergelijk ongelukkig initiatief. Er is nog veel werk aan de Acco-winkel. (RT)

gemiddeld meer dan 700 bestelbonnen per dag binnenkwamen. De topdag in de eerste week van oktober was goed voor bijna 900 bestelbonnen. Deze evolutie was voor dit eerste jaar nog onvoorspelbaar en mede daardoor liep de planning volledig in het honderd. Volgend jaar zou dit zeker beter georganiseerd moeten worden. Dan zou men immers een basis moeten hebben en zou men moeten leren van de kritiek die nu door vele studenten wordt geuit.

In de verdeelpunten voor Economie (Tiensestraat 129) en voor L&W (fakulteitgebouw L&W) bleek dat het echt geen werk was om de kursussen voor alle mogelijke keuzerichtingen in de licenties te verdelen. In L&W ontbraken bovendien de kursussen voor de Aggregatie en moest er voor de tweede keer een boekenverkoop gehouden worden omdat sommige boeken de eerste week ook nog niet beschikbaar waren. Bovendien waren de kontaktmogelijkheden in L&W door Acco niet zo goed georganiseerd als bij Ekonomika. Blijkbaar kregen de grote kringen een voorkeursbehandeling van Acco. Als hier volgend jaar een mouw aangepast kan worden, dan kunnen ook de vele kringen met een kleinere kursusdienst misschien tevreden zijn.

Worstel

In het verdeelpunt voor Psychologie, een oud lokaal van de technische diensten naast de Shrink aan de Tiensestraat, was men niet te spreken over de veel te trage leveringen. Het verdeelpunt lag er zelfs helemaal leeggekocht bij. Slechts één levering op veertien dagen is te weinig. Hetzelfde probleem deed zich ook voor bij het verdeelpunt van Wina in Heverlee. Studenten moesten op beide plaatsen verschillende keren terugkomen om eindelijk hun kursussen te krijgen. De planning door Acco kan dus zeker nog verder verbeteren.

De meeste kringverantwoordelijken waren echter voldoende overtuigd om de samenwerking met Acco verder te zetten. Al zijn er nog te vaak problemen zoals in het geval van het VRG, L&W en andere kringen waar een aantal boeken die de studenten niet nodig hadden, toch als verplicht op de bestelbon stonden. Dergelijke flaters mogen zich natuurlijk niet meer voordoen. Studenten moeten zonder die moeilijkheden al genoeg kursussen en boeken op één jaar doorworstelen.

Herman Smits
Ronny Tielens

Huizen

← vervolg van pag. 1

De Huisvestingsdienst moet sinds eind september dan ook alle mogelijke lapmiddelen toepassen om nog aan studentenkamers te komen. Het enige concrete lapmiddel tot nu toe is het huren van twee huizen van een prive-eigenaar. Studentenvoorzieningen huurt namelijk voor drie jaar de huizen aan de Naamsestraat 88 en de Schapenstraat 29. Eigenaar van die huizen is de 'vzw Coöperatief voor Culturele Centra', een vzw die sterke banden heeft met Opus Dei.

Het huren van deze huizen - het huis in de Schapenstraat trouwens met tienenselvend en zwembad - leverde 35 bijkomende en zelfs vrij luxe kamers op. Een oplossing voor 35 studenten die op de wachlijst stonden, maar het ziet er niet naar uit dat voor de andere studenten op die lijst nog initiatieven in deze zin mogelijk zijn. Meer dan een druppel op een hete plaat is dit dus niet. Om beter te doen zou men op zoek moeten gaan naar een structurele oplossing: die kan alleen bestaan in het aankopen van huizen of in nieuwbouw. Het huren van 35 kamers voor drie jaar is onvoldoende. Men zou het geld in plaats van het uit te geven aan deze noodhuizing beter besteed hebben aan huizen die ook na drie jaar nog van Studentenvoorzieningen zijn. Wat niet wegneemt dat voor een aantal studenten dit jaar dan toch een oplossing - zij het een noodoplossing - gevonden is.

Ronny Tielens

Eco en meer...

Begrijp je als je semiotiek kent de wetenschappelijke studie van tekensystemen. Een verrassend denkkader dat een nieuw licht werpt op zowel literatuur als architectuur (postmodernisme), theater en film, wiskunde en computercodes. Tot en met de meer esoterische gebieden. De UWL-cursus semiotiek start op DINSdag 23 OKTOBER om 20.00 u in het Stuc (1e verd.). Medewerkers: H. Devroe, prof. A. Helbo (o.a. ULIS), prof. A. Loeckx (KUL), prof. A. Vandenburg (filmuseum). Info/inschr.: 1800 fr. Bel eerst 016/22.93.24 of kom op dinsdag.

advertentie

De Liga voor Mensenrechten

Een ideaal van het algemeen

Onlangs heeft de Liga voor Mensenrechten een tweede aktualisatie uitgebracht van haar kennismakingsbrochure uit 1979. De laatste jaren heeft de Liga zich immers steeds duidelijker geprofileerd in haar ijver voor de verwezenlijking van de mensenrechten. Talrijke wetsontwerpen en wetswijzigingen zijn in gunstige zin door het werk van de Liga beïnvloed. De anti-racismewet van 1981 is grotendeels aan haar te danken. De brochure bespreekt zowel de organisatie zelf als de mensenrechten. Hoewel het concept "mensenrechten" telkens moet worden herzien in functie van elk tijdsmoment, beschouwt de Liga de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948 nog steeds als een gemeenschappelijk na te streven ideaal.

De Liga voor Mensenrechten is een niet-gouvernementele organisatie, erkend door de Verenigde Naties, de UNESCO en de Raad van Europa. Zij is reeds meer dan een kwarteeuw actief in

binnen- en buitenland waar het de verdediging van de mensenrechten betreft. Zij heeft tot doel de bestrijding van onrechtvaardigheden en elke willekeurige aanslag op de rechten van een

individueel of een gemeenschap. Dit doet tracht zij, buiten partijen en geloofsbelijdenissen om, te bereiken via tussenkomsten bij de overheden en door een beroep te doen op alle mogelijke mediakanalen. Op 11 juni reageerde de Liga in een persbericht op de beruchte Schengenakkoorden, die in uiterste geheimhouding tot stand kwamen, wars van enig democratisch inzicht. De Schengenakkoorden pleiten voor een strak informatiesysteem waardoor de privacy in het gedrag komt. Ook ten aanzien van de asielzoekers wordt het beleid restrictiever. De EG-ministers hebben namelijk een systeem uitgedacht waarbij een staat verantwoordelijk wordt voor de behandeling van een asielaanvraag, los van de voorkeur van de asielzoeker zelf.

In het binnenland is de Liga voor Mensenrechten actief op verschillende terreinen. Al jaren spant zij zich in voor het verbeteren van het vreemdelingenstatuut in België waarbij zij demonstraties en betogingen niet schuwt. Ze interverteert bij diskriminerende praktijken jegens vreemdelingen en veroordeelt de steeds toenemende gewelddadigheid van de politie. Dit jaar stelde de Liga een *Kursus Mensenrechten* op ten behoeve van de politescholen. Haar internatio-

nale werking bestaat voornamelijk uit het zenden van waarnemers naar het buitenland die bij de regeringen gaan protesteren ten gunste van politieke gevangenen.

Naast de voorstelling van haar eigen werking, pakt de kennismakingsbrochure van de Liga uit met een vluchtige schets van de moeizame weg naar het bewustzijn dat ieder mens gelijke rechten heeft. Ze vermeldt zowel de filosofische grondslagen van de idee "Mensenrechten" als de verklaringen die eruit voortvloeiden. 'De Verklaring van de rechten van mens en burger' van 1789 wordt door de Liga bejubeld omwille van haar grote uitstraling tot op vandaag. Deze triomf wordt evenwel genuanceerd door de opmerking dat de schreeuwers voor *Vrijheid, Gelijkheid en Broederlijkheid* er het Franse en Engelse imperialisme niet op hebben doen verminderen.

De "Universele Verklaring van de Rechten van de Mens" wordt door de Liga beschouwd als 'het meest hoogstaande dat de menselijke etiek heeft voortgebracht'. Men moet zich natuurlijk geen illusies maken. De mensenrechtenverklaring biedt geen overdevren waarborg voor daadwerkelijke rechtvaardigheid. Uiteindelijk zijn er slechts vier rechten die altijd en overal terugkeren. Iedereen heeft recht op leven,

niemand mag gefolterd worden of onmenselijk behandeld. Men mag niemand tot slaaf maken en niemand mag gestraft worden voor iets wat hij niet deed. De Liga koestert de stille hoop dat het hierbij niet blijft, maar dat deze grondrechten een aanzet vormen tot een grotere rechtvaardigheid.

In een bijdrage over de mensenrechten in België, wordt de laksheid van de Belgische regering bij het ratificeren van internationale verdragen scherp veroordeeld. Zo wachten ondermeer het UNO-verdrag tegen folteringen van 1984 en het Europees verdrag ter voorkoming van folteringen van 1987 nog altijd op ratificatie door België. Zo is België de enige staat binnen de Raad van Europa die deze verklaringen niet ratificeerde. Misschien is België wel immuun tegen het afbrokkelen van zijn rechtsorde.

Krista De Mey

De Kennismakingsbrochure van de Liga voor Mensenrechten heet "De Mensenrechten, een kennismaking". Het dossier kan bekomen worden door overschrijving van 130 fr. (port en verpakking inbegrepen) op rek.nr. 001-1270132-90, van de Liga voor Mensenrechten, Gent.

Vraag:

Antwoord:

HP 28S: Geavanceerde Wetenschappelijke Calculator

HP 48SX: Wetenschappelijke Uitbreidbare Calculator

De ware meesters herkent men ondermeer aan hun instrumenten.

Om op wetenschappelijk gebied een meesterlijke voorsprong te nemen, heeft Hewlett-Packard zijn HP 28S en HP 48SX calculators uitgerust met ruime mogelijkheden die professionals, studenten en professoren toelaten verder te gaan door hun werk te vereenvoudigen.

HP 28S

Meer dan 1500 functies zorgen ervoor dat deze RPN-calculator vergelijkingen in symbolische wiskunde oplost, differentiaal en integralen helpt berekenen en vectoren en matrixen verwerkt.

Zijn continu-geheugen van 32 K kan individuele programma's, formules en toepassingsprogramma's opslaan.

Vanzelfsprekend is de HP 28S uitgerust met de HP Solve-toets die vergelijkingen in de oorspronkelijke vorm schrijft en zorgt voor de grafische weergave ervan.

De calculator kan tevens werken met een HP infrarood-printertje.

HP 48SX

Met z'n meer dan 2100 functies voegt de HP 48SX aan de HP 28S de mogelijkheden van een mini-computer toe.

Hij kan de rekeneenheden van alle gegevens van een probleem omzetten tot een eenheidssysteem zodat

fouten hierin uitgesloten worden. Hij is ook de enige die **vergelijkingen in hun oorspronkelijke vorm** kan vatten (zie foto), zonder een omweg langs machinetaal. En zogewent krijgt u alles zwart op wit met het HP infrarood-printertje.

En alsof de weergave van 8 soorten grafiek, staafdiagrammen, histogrammen, conische secties, parametrische en polaire curven niet zouden volstaan, geeft de HP 48SX ook nog aansluiting op **IBM*-compatibele PC's of Macintosh***. De informatie kan dan gewoon per klaven worden ingevoerd, opgeslagen op diskette of meteen geprint.

Zijn RAM-geheugen kan worden opgevoerd tot 288 K en z'n kennis bijgeschaafd met een heuse ROM-bibliotheek: de HP Solve Equation Library.

De HP 28S en HP 48SX calculators bereiden de Nobelprijzen van de XXste eeuw voor, maar zijn nu al beschikbaar.

Eis een ereplaats op in de race naar de onderscheidingen, en vraag meteen een demonstratie van de HP 28S of HP 48SX aan uw dichtstbijzijnde verdeler of bel voor documentatie naar de **02/761.34.00**.

* IBM is a registered trademark of IBM Corp.
* Macintosh is a registered trademark of Apple Computer Inc.

hp HEWLETT
PACKARD

THE POSSIBILITY MADE REALITY.

"De moderne technologie beïnvloedt het schrijven zelf"

Brian McHale is Amerikaan en als literatuurwetenschapper verbonden aan het Porter Institute for Literary Studies in Tel-Aviv. Daar werkt hij aan de zijde van Itamar Even-Zohar, één van de goeroes van de literatuurwetenschap van de laatste decennia. Zelf heeft McHale zich de laatste jaren opgewerkt tot één van de meest geciteerde autoriteiten in de studie van het postmodernisme in de literatuur. Zijn *Postmodern Fiction* is wereldwijd verplichte lektuur voor studenten die zich bezighouden met postmodernisme. Afgelopen week was McHale voor een lezingenreeks in Leuven en Kortrijk. Hij sprak met Veto over Eco en de Cyberpunks. Van zodra het ooit andersom is, voelen wij ons pas echt gekanoniseerd.

Veto: *Eco's 'Naam van de Roos' was als roman die in academische kringen een schoolvoorbeeld van postmoderne literatuur wordt genoemd een best-seller. Rond 'De Pendel van Foucault' is veel minder te doen. Toch bestaat er volgens u een nauwe band tussen de twee werken. U spreekt over 'De Pendel' als het postscriptum van 'De Naam van de Roos'.*

McHale: «Ik heb een tijdje geleden een artikel gewijd aan 'De Naam van de Roos', en de relatie van dat boek met het postmodernisme. Ik kwam aan het eind van dat artikel tot de conclusie dat de manier waarop we 'De Naam van de Roos' beschouwen, eigenlijk voor een stuk afhangt van wat Eco daarna zou gaan doen, van zijn carrière. Mijn artikel verscheen bijna gelijktijdig met de publicatie van Eco's volgende roman, dus was ik wel verplicht om die ook te gaan analyseren in het licht van 'De Naam van de Roos'».

«'De Pendel' past perfect in het beeld dat ik heb van postmodernisme, in het verhaal van het postmodernisme. Het postmodernisme wordt gekenmerkt door zijn brede waaiar aan *paranoïde schrijven*. Eco heeft die verschillende vormen van paranoïa samengebracht in een boek. Zo is het een soort van Encyclopedie van de Paranoïa geworden. Het boek wordt trouwens duidelijk door het model van de encyclopedie gedragen. Het biedt eigenlijk trefwoorden, ingangen voor alle gangbare vormen van samenzweringstheorieën, en het legt verbanden tussen die verschillende trefwoorden. Op die manier vat het al die postmoderne werken samen waarin paranoïa en samenzweringstheorieën een dominante rol spelen.»

«De dwangvane van een Grote Samenzwering is immers een zeer populaire manier om over de wereld te denken. De meeste thrillers die je kan gaan bekijken zijn paranoïde *conspiracy-theorieën*. Dat geldt ook voor heel wat populaire lektuur, en voor een goed deel van wat we de 'hoge literatuur' noemen. Eco slaagt er mooi in om die verschillende benaderingen in elkaar te laten versmelten.»

Veto: *Maar als je het boek beschouwt als een encyclopedie, kan je als lezer ook wel geloven in een samenzwering. Van zodra je een encyclopedie openstaat word je immers geleid: je bent niet vrij om verbanden te leggen en je moet de referenties tussen de trefwoorden volgen.*

McHale: «Daar zit inderdaad een vorm van controle in. Het is dan ook niet toevallig dat 'samenzweringstromans' vaak aan elkaar refereren. Wanneer Thomas Pynchon het in 'Gravity's Rainbow' heeft over de Vrijmetselaarslogge verwijst hij expliciet naar Ishmael Reed's 'Mumbo Jumbo' over Vrijmetselaars. Er zijn voortdurend dergelijke verwijzingen over en weer, alsof die boeken één immense encyclopedie vormen, een bibliotheek waarin je van boek tot boek kan gaan, terwijl je het samenzwering-verhaal volgt.»

«Bij Eco ligt het aspect van samenzwering minder in de verwijzing naar anderen, dan in het feit dat er achter het boek een auteur staat die de lezer voor de gek houdt. Dat veroorzaakt bij sommige mensen dan ook een onaangenaam gevoel wanneer ze Eco lezen. Je voelt dat hij speciale kennis heeft, en dus macht over jou als lezer.»

Veto: *Maar in welk opzicht is 'De Pendel' dan een postscriptum bij 'De Naam van de Roos'?*

McHale: «Een aantal van de thema's die Eco aansnijdt in 'De Naam van de Roos' worden pas duidelijk in zijn nieuwe boek. Hij pikt zeer duidelijk een aantal 'open eindjes' op, dingen die onafgewerkt waren gebleven. Vooral dat aspect van *conspiracy*».

«Heel belangrijk is het feit dat de detective in 'De Naam van de Roos' eigenlijk faalt. Hij vindt de moordenaar niet rationeel maar louter door toeval. Zijn analyse van de gebeurtenissen is fout. In dat opzicht is het verhaal eigenlijk een

anti-detective. Wanneer William Baskerville eindelijk oog in oog komt te staan met de moordenaar, krijgt hij een uitleg die hij niet kan aanvaarden. Hij dacht dat er een meesterlijke samenzwering en een meester-samenzweerder achter de moorden zaten. De moordenaar antwoordt daarop dat er wel degelijk een plan was: voor hem schuilt er achter de toevalligheden van deze wereld een goddelijk plan.»

«De moordenaar in 'De Naam van de Roos' wordt voorgesteld als een gek, als iemand die lijdt aan paranoïa. Terwijl eigenlijk de detective gek is. Hij is degene die ervan overtuigd is dat er wel een of ander plan moet zijn dat alle gebeurtenissen samenbrengt.»

Popper

McHale: «In 'De Pendel van Foucault' citeert Eco in een epigraaf Karl Popper: 'Samenzweringstheorieën van de maatschappij komen pas tot leven op het moment dat we niet meer in God geloven'. Dat is precies wat er met William Baskerville aan de hand is: hij kan niet meer voor alles een beroep doen op een God. Eco heeft dat in 'De Naam van de Roos' niet voldoende uitgewerkt, en raapt die draad weer op in 'De Pendel van Foucault'. Het tema van 'De Pendel' is het ontwikkelen van samenzweringstheorieën in het wereldbeeld na God.»

«In 'De Pendel' heb je geen karakters meer die kunnen vertrouwen op het Plan Gods. In de plaats daarvan heb je het menselijke plan. Dat heeft hetzelfde effect: een fiktioneel plan dat een hele eigen wereld creëert. In het echte postscript van 'De Naam van de Roos' noemde Eco romanschrijven een kosmologische ervaring. Je maakt een wereld, net zoals God. En over dat wereld-maken gaat 'De Pendel'. Dat is eigenlijk het centrale thema van de hele postmoderne literatuur.»

Veto: *Maar dat was het toch al voor de romantici? Dat bewustzijn van het goddelijke*

van de poëet die zijn eigen wereld creëert, kan je toch nauwelijks nieuw noemen.

McHale: «Dat is inderdaad een soort van bewustzijn dat een rekurrent thema is in de moderne literatuur. In zekere zin is postmodernisme het opnemen van die draad van romantisch besef van fictie als wereldmaken. Het modernisme had epistemologische problemen literair volledig uitgeput. Op zo'n moment worden ontologische problemen weer aantrekkelijk en centraal. In het postmodernisme is de vraag terug wat een wereld is, hoe een wereld wordt gekoncipieerd, en of er maar één is of of er meer mogelijk zijn.»

«Vandaar de opleving van de fantastische literatuur, van het magisch realisme in de Latijns-Amerikaanse literatuur. Om dezelfde reden is Science Fiction niet langer strikt populaire literatuur, maar 'wordt het een inspiratiebron voor 'kunst'. Dat schrijven is een ontologisch experiment, het bedenken van een wereld. En het experimenteren met mogelijke werelden.»

«Science Fiction is in het postmodernisme voor een stuk geïntegreerd in de gekanoniseerde literatuur. In de jaren tachtig is dat tot een klimaks gekomen. Er is een golf van Science Fiction schrijvers die zich bewust zijn van, en beïnvloed zijn door het postmodernisme. Wat het nog ingewikkelder maakt is dat het postmodernisme op zijn beurt al sterk beïnvloed was door Science Fiction. Er is een feed-back-loop die de grenzen tussen Postmodernisme en Science Fiction doet vervagen. Niet het institutionele verschil tussen kunst en populaire literatuur. Ze behoren nog steeds tot verschillende circuits, hebben verschillende en herkenbare covers, hebben nog steeds een onderscheiden publiek. Maar de poëtica van die twee soorten van schrijven liggen dicht bij mekaar dan ooit. Het onderling verschuiven van kenmerken en elementen over de grenzen van die genres heen, heeft ervoor gezorgd dat het moeilijker wordt om te zeggen waar populaire Science Fiction stopt en postmoderne avant-garde literatuur begint.»

«Maar nog afgezien van dat 'ontologische experiment' zijn er nog raakpunten tussen Science Fiction en postmodernisme. Schrijven is een high-tech bedoening geworden, met word-processors en dergelijke. Er bestaat een heel subgenre in de moderne literatuur over de eerste confrontatie van schrijvers met de nieuwe technologieën. Die beïnvloeden het

schrijven zelf, net zoals de introductie van de boekdrukkunst zijn invloed heeft gehad op het schrijven. Je eigen ervaring, je relatie met je eigen worden verandert grondig en alsmar sneller. Schrijvers worden tegenwoordig als vanzelfsprekend in de Science Fiction gesteld, simpelweg door de confrontatie met hun eigen produkt, dat nu gemedieerd is door technologie die nog maar een paar jaar geleden Science Fiction was. De Amerikaanse schrijver William Gibson had géén word-processor, toen bij zijn eerste Cyberpunk-boek schreef. Cyberpunk is een samenbrekking van cybernetika en punk, van high-tech en low-culture. Hij verzon een cybernetische toekomst. Anderen worden gedwongen om dat aspect in hun schrijven te integreren, net vanuit de ervaring die ze hebben met technologie.»

Veto: *Als de technologie het schrijven al formeel verandert, is dat dan ook perse waar voor het inhoudelijke, voor de thematiek.*

McHale: «Als een deel van het onderwerp van je schrijfkactiviteit het schrijfproces zelf is, dan ligt dat voor de hand. En dat proces is niet in het postmodernisme weer een centraal thema van het schrijven geworden. Eén van de boeken van Russel Holben, 'The Medusa Frequency' gaat over een schrijver die ervan overtuigd is dat hij in zijn schrijven aan het scherm gedikt wordt door een soort van monster. Er zijn meerdere postmoderne romans waarin die idee van de machine met een onafhankelijk bewustzijn, wordt uitgewerkt. Dat is een metafoor van de relatie van de schrijver met de nieuwe technologie, die aliënerend werk.»

Veto: *Is dat gevoel van vervreemding tegenover de eigen taalproductie dan nieuw?*

McHale: «Die vervreemding is er altijd. Dat is trouwens elementair in de post-structuralistische analyse: alle taal komt van ergens anders en roept een gevoel van vervreemding op. Maar de technologie materialiseert die aliënatie, en wordt er zelf een zeer gelaboreerde metafoor van. Die wordt nu pas opgetoetst. Men zal nog verschillende decennia met dat thema worstelen, voor het volledig uitgewerkt zal zijn.»

Veto: *U spreekt over Postmodernisme en haar relatie tot Cyberpunk, of de kruisbestuiving die er tussen die genres bestaat. Als er inderdaad een onophoudelijke feed-back-loop tussen die twee bestaat is het toch zinloos een onderscheid te blijven maken. Bovendien dekt het begrip postmodernisme in Europa, in Noord- en in Zuid-Amerika vaak zo'n verschillende modellen dat je je hoedanook vragen gaat stellen bij de waarde van het begrip.*

McHale: «Het is natuurlijk zo dat het postmodernisme zelf een konstruktie is, en dat het denken over postmodernisme in eigen gekonstrueerde modellen gebeurt. Er bestaat daarvoor inderdaad geen vaststaand model maar een veelheid aan modellen, waaruit je alleen gelang van de situatie kan kiezen. Waarschijnlijk is ook die benadering postmodern: het gebruik van virtuele, niet-absolute modellen in cultuurwetenschappen in het algemeen. Dat is trouwens geen onwetenschappelijke houding, integendeel. Waarom zouden we niet kunnen aangeven welke de grenzen zijn van onze pogingen om de sociale realiteit te beschrijven. Ook de eksakte wetenschappen hebben zo hun epistemologische en ontologische beperkingen. De verklaringsmodellen die je gebruikt zijn gewoon afhankelijk van wat je tracht te verduidelijken, die zijn in geen enkel opzicht absoluut.»

«Het geloof in één verklaringsmodel is net het zelfbedrog waarover 'De Pendel van Foucault' gaat. Een dergelijk model wordt immers gevaarlijk van zodra je gelooft dat het een beschrijving is van de bestaande werkelijkheid. Op dat moment vallen er doden. Men heeft mij ooit verweten dat ik een modernistisch modellenmaker ben, omdat ik blijf geloven dat een model intern coherent moet zijn, dat het logisch moet zijn. Volgens anderen moest een postmodern model niet intern coherent zijn, het kan heterogeen zijn.»

Veto: *Maar dan herdefiniëren ze wel het begrip 'model', want interne coherentie behoort toch tot de definitie van het model zelf?*

McHale: «Ja, ik kan me niet voorstellen hoe je een inkoherent, niet-geïntegreerd model zou kunnen hebben. Voor mij is er sprake van een postmodern denken op een meta-nivo, op het nivo van je attitude ten opzichte van modellen. Je gebruikt ze voorlopig, tot er zich iets beters aandient. Je bent tentatief in je model, je stelt het voor als een fictie, die misschien bruikbaar is. Als cultuurwetenschapper, neem ik eigenlijk een narratieve houding aan: dit is mijn verhaal, en ik probeer er een goed verhaal van te maken, goed georganiseerd, maximaal verklaard. Als je het verhaal niet leuk vindt, dan moet je er zelf maar een vertellen.»

(Foto Leen Van Lindt)